

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § i lagen om Keva

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 3 § i lagen om Keva (RP 27/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Marja Isomäki, finansministeriet
- regeringsråd Immo Aakkula, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Erik Strömberg, social- och hälsovårdsministeriet
- matematiker Mikko Sankala, Pensionsskyddscentralen
- utvecklingschef Hannele Salminen, Finlands Kommunförbund
- rektor Anneli Pirttilä, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- expert Piritta Poikonen, Finansbranschens Centralförbund rf
- direktör för juridiska ärenden Karoliina Kiuru, Keva.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- undervisnings- och kulturministeriet
- Lapin ammattikorkeakoulu
- Villmanstrands tekniska universitet
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Saimaan ammattikorkeakoulu
- Akava ry
- Kommunfackets union
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om Keva ändras. Till lagen fogas en bestämmelse om att yrkeshögskoleaktiebolag som för närvarande är medlemssamfund i Keva har rätt att kvarstå som medlemsamfund till utgången av 2025 oberoende av förändringar i deras ägarförhållanden.

Betänkande KuUB 3/2017 rd

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Kulturutskottet välkomnar propositionen. Ändringen ger yrkeshögskoleaktiebolag rätt att kvarstå som medlemmar i Keva till och med 2025 oberoende av förändringar i deras ägarförhållanden. Förslaget stöder samarbetet mellan yrkeshögskolor och universitet och medverkar till att de kan utvecklas strukturellt. Därmed ligger förslaget i linje med den högskolepolitiska strategin i regeringen Sipiläs program. Målet är att samla forskningsresurserna och medverka till en framväxt av kompetenskluster inom olika regioner och områden. Propositionen avser alltså att förbättra samarbetet mellan yrkeshögskolor och universitet, men den stöder samtidigt Kevas verksamhetsmöjligheter i det nuvarande läget. Primärt har propositionen dock ett högskole- och vetenskapspolitiskt syfte.

Samarbete mellan högskolorna

Utskottet understryker att lagändringen, enligt information till utskottet, behövs för att högskolorna ska kunna samarbeta och för att vissa påbörjade reformer ska kunna slutföras. Det pågår projekt som innebär att yrkeshögskolor som har kommuner som majoritetsägare och därmed är medlemmar i Keva helt och hållet eller till största delen övertas av universiteten. Sådana planer ingår i tre projekt där Lapplands, Villmanstrands, Lahtis och Tammerfors yrkeshögskolor deltar.

När ägandet har överförts kan yrkeshögskolorna enligt gällande lagstiftning inte pensionsförsäkra personalen i Keva. Ett problem är att rätten till högre pensionstillväxt (tilläggpension) försvinner för dem som anställts av en yrkeshögskola före 1993 och har haft anställningsförhållande utan avbrott sedan dess. Beroende på hur omstruktureringen utfaller inverkar propositionen på pensionsskyddet för högst 920 anställda vid yrkeshögskolorna och säkerställer att de får en tilläggpension på i snitt 100 euro i månaden.

Vid omställningar av det här slaget har det vanligen säkerställts att tilläggpensionsskyddet kvarstår och företagen har förpliktats att teckna en tilläggpensionsförsäkring i ett livförsäkringsbolag. I detta fall har kommunerna, alltså ägarna, ställt som krav för att delta i projekten att personalen får ha kvar pensionsskyddet på samma nivå som för närvarande. När yrkeshögskolorna inte längre kan vara medlemmar i Keva skulle de annars vara tvungna att skaffa ett pensionsskydd motsvarande tilläggpension för en del av personalen. Allt som allt skulle det kosta yrkeshögskolorna 1–5 miljoner euro. Det har yrkeshögskolorna inte råd med i dagens strama ekonomiska läge eftersom anslagen skurits ner kraftigt de senaste åren.

Merkostnaden för en separat försäkring vore så stor att de stora samarbetsprojekten enligt ett sakkunnigttrande skulle komma i farozonen. Det är viktigt att universiteten och yrkeshögskolorna i sina omstruktureringar ser till att personalen får behålla sitt pensionsskydd på det sätt som regeringen föreslår och att projekten för att slå samman deras resurser kan fortskrida fullt ut.

Betänkande KuUB 3/2017 rd

Pensionsskyddet sett ur personalens respektive arbetsgivarnas perspektiv

Propositionen gör de anställda vid yrkeshögskolorna mer jämlika i och med att pensionsskyddet inte är kopplat till ägaromstruktureringarna. Yrkeshögskolorna drivs med offentliga medel och tillhandahåller offentliga tjänster, och de ingår därför i den offentliga sektorn. Följaktligen är det motiverat att de ges möjlighet att ordna pensionsskyddet för sin personal enligt de regler som gäller för den offentliga sektorn, oberoende av hur ägandet är ordnat.

Uppfattningen att yrkeshögskolorna är en del av den offentliga sektorn stöds också av att det faktum att propositionen inte leder till att arbetsgivarna behandlas ojämlikt. Särbehandling sker åtminstone inte i konkurrensrättsligt hänseende. Det hänger samman med att yrkeshögskolorna är offentliga organisationer trots de äganderättsliga förhållandena. En bedömning av om arbetsgivarna behandlas olika måste basera sig på en jämförelse med andra liknande organisationer med offentligt finansierad och lagstadgad allmännyttig verksamhet, inte på en jämförelse med privata aktörer med vinstsyftande verksamhet. Tidigare löstes samma fråga för exempelvis VTT Ab med särskilda statliga bidrag för tilläggspensionsskydd när VTT inte längre ingick i den offentliga pensionsförsäkringen. Yrkeshögskolorna kan anses vara ett likadant fall.

Vid utfrågningen av de sakkunniga föreslogs det att pensionsskyddsfrågan ordnas på samma sätt som när universiteten flyttades över från statens pensionssystem till systemet enligt lagen om pension för arbetstagare, det vill säga att vissa försäkras enligt lagen om pension för arbetstagare och andra får sitt pensionsskydd via Statskontoret. Utskottet framhåller att det i princip är en möjlig väg, men ingen problemfri lösning. Det skulle ge yrkeshögskolorna ett komplicerat pensionssystem eftersom en betydande del av personalen vid de yrkeshögskolor som byter ägare övergår till det privata arbetspensionssystemet, medan en del andra kommer att försäkras inom offentlig sektor. Enligt gällande bestämmelser måste ett medlemssamfund i Keva nämligen ordna det lagstadgade pensionsskyddet för alla anställda hos Keva. En sådan indelning i personkretsar vore en stor principiell förändring och under beredningens gång ansågs det inte vara en framkomlig väg. Som regeringen säger vore detta problematiskt också med avseende på finansieringen av pensionsskyddet för medlemmarna i Keva. Bara den del av personalen som tjänat in bättre pensionsförmåner skulle i så fall vara kvar i Keva. Samtidigt skulle Keva få in mindre inkomster i pensionsavgifter.

Avslutningsvis

Lagändringen föreslås vara temporär och rätten att vara kvar som medlem i Keva gälla till och med 2025. Utskottet anser förslaget vara lämpligt eftersom giltighetstiden följer den tidsplan som ingår i uppdraget för den arbetsgrupp som arbetar med att ordna pensionsfrågorna för en övergångsperiod i den planerade vårdreformen. Enligt ett sakkunnigyttrande till utskottet hänger inte propositionen och vårdreformen ihop. Också i samband med vårdreformen måste en del pensionsfrågor lösas och Kevas finansiella ställning utvärderas, anser utskottet.

Propositionen bereddes av undervisnings- och kulturministeriet i nära samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet. Ministerierna hade kommit överens om detta ovanliga beredningsansvar på grund av arbetssituationen i respektive ministerier och det skyndsamma ikraftträdandet. Utskottet menar att det var en motiverad arbetsfördelning eftersom ministerierna

Betänkande KuUB 3/2017 rd

har så stor arbetsbörda och lagen ska träda i kraft så snabbt. Rådet för bedömning av lagstiftningen har gett propositionen gott betyg.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Kulturutskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 27/2017 rd utan ändringar.

Helsingfors 3.5.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sanna Lauslahti saml
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Kimmo Kivelä saf
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Pekka Puska cent
medlem Saara-Sofia Sirén saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.